

אמוץ גלעדי הוגו אלקמן

שם: אמוץ גלעדי
מקום לידה: ירושלים
מקום מגורים: פריז
שפת אם: עברית
שפה שנייה, שפה שלישית: צרפתית, איטלקית
חולם בעברית
מתרגם אהוב: יואל הופמן
אמן שפה אהוב בעברית: דוד פוגל
אמן שפה אהוב בשפה אחרת: פרנץ קפקא
ארץ מובטחת: פטגוניה

אוויר הלילה המשווני היה רחוס. אבקת כוכבים זרחנית נבזקה על הרקיע, שמבעד למסכי האפלה היורדים עליו עוד בצבצה שכבת כחול עמוק של בין-ערביים. הירח הגדול, הצהוב, הפציע במרומים ותפח שם מרגע לרגע, כמו כדור תותח החוצה את השמים, הולך ומתקרב; כאילו השמש, ששקעה לפני שעה קלה, היא זו ששבה ונוסקת כעת, חבולה ומגובבנת, דהויה, מקוררת, ועדיין מסנוורת. צמחים טורפים, שהמתינו שפופי ראש לָרדת הלילה, פתחו כעת את לועותיהם הריריים, המשוננים, ונשאו אותם מעלה. הם בישמו את האוויר בניחוח פרחיהם הרבשי, שסימם את ציפורי הלילה הסגוניות והסיט את מעופן אל תוך מלתעותיהם. הללו נסגרו באחת, באֶבחה מתכתית, מותירות סביבן נשורת של נוצות צמריריות כפתותי שלג, שריחפו מעדנות באוויר כְּצפות על פני מים, עד ששקעו אל תוך העשב הגבוה, העבות, הלח, הרוחש חיים ומעלה קולות רשרוש, המהום, גרגור. על הקרקע התפתלו נחשים שחורים באושה שרקנית; נמלים אדומות התרוצצו אנה ואנה בטורים ארוכים.

בסבך היער, קבורה למחצה תחת גיבוב ענפים ושרכים, מכוסה שכבת טחב עבה, ניצבה בקתת פח חלודה. חֶשכה עמוקה שררה בה, ודממה כמעט גמורה, להוציא חריקה חלושה של כיסא נדנדה, שנע מעלה-מטה בקביעות מוכנית –

נדר־נה, נדר־נה, נדר־נה. על הכיסא ישב אדם, בן בלי גיל, ראשו המרוט מידלדל, מרפקיו השלדיים שעונים על ידיות הכיסא, עיניו החלביות משוקעות בחוריהן: היה זה הוגו אַלְקֶמן.

זמן רב מאוד ישב כך, מרותק לכיסאו באותה תנוחה, מתננד כמכוח האינרציה בלבד, בלי שינוע ולו שריר אחד בגופו: גפיו היו מאובכות, דמו היה קרוש, פיו היה חָרֵב; ואף על פי כן הוא התבונן כל אותה העת מבעד לחלון הבקתה הפתוח, ראה את מראות הרמדומים הטרופיים, שמע את קולותיהם, הריח את ריחותיהם. ייתכן שישב כך, מתננד מעלה־מטה כמטוטלת ומתבונן מבעד לחלון, כבר שלוש־שנים, ארבעים, חמישים שנה; ועדיין, כל זה היה מוזר מכדי להיות ממש: האומנם הוא רואה את אשר רואות עיניו, שומע את אשר שומעות אוזניו, מריח את אשר מריחים נחיריו? האם אמיתי הוא האוויר שהוא שואף ונושף זה עשרות שנים, אוויר כה לח עד כי הוא ממלא את הריאות מים? האם הכדור המפלצתי, המסמא, שמדי לילה תופח עד כי נדמה שעוד מעט יבלע את הרקיע כולו, הוא הירח או השמש? האם בכלל ייתכנו גרמי שמים כאלה? האם המטבוליזם של צמחי הטרף, המזקקים את דם הציפורים לכדי בושם מתוק, המפיל בפח עוד ועוד ציפורים, הוא בגדר האפשר?

בשאלות כאלה ואחרות כילה הוגו אלקמן את זמנו: הן נעו בתודעתו מעלה־מטה, במכניות גמורה, כמו תנועת הכיסא שעליו ישב. כמו כן הוא תהה אם ישוב אי־פעם לראות את כפר הולדתו שבמונגוליה הרחוקה, כפרו הקטן, האחוז בהר משונן וקירח, תלוי על בלימה מעל תהום רבה; שם האוויר יבש וקר, דליל עד כדי עילוף החושים; שם מתנצנצת מלמלת השלגים על גגותיהן של בקתות החומר ועל ענפי העצים, תחת שמים זכים שזוהרם הרך בוקע מסהר הירח הכסוף, הרקום ברקיע התכלכל־ורדרד; שם חזויות מנמרות בצהוב את הסלעים האפורים — כפר הולדתו הקטן, שמידותיו מידות עולם ומלואו, שם ישב בתוך עמו, עתותיו בידיו, חופשי לנפשו, אדון לגורלו; לצדו ישבה הוֹרְטֶנְסְיָה, הוא העביר את ידו בשערה, הצמיד את אוזנו לעצם המפתח שלה והאזין לפעימות לבה, שליחשו לו את סודות הבריאה כפי שקונכיות משמיעות את קול הים: הוא שמע את ההתרכבות וההתפרדות של ארבעת היסודות, את תנועת הלוחות הטקטוניים וגרמי השמים, את חיכוך אבני הצור שהציתו את השלהבת הראשונה, את אֹוֶשֶׁת העלים והחיים.

הוגו אלקמן לא ידע כיצד ולמה הגיע לקו המשווה, או מה עליו לעשות שם. אפילו פעימות הלב של הורטנסיה, שגילו לו פעם עולם ומלואו — אפילו הן לא סיפקו לו, בימים הרחוקים ההם, אף רמז לקיומם של יערות־עד טרופיים

עלי אדמות. לפיכך, עד לרגע שבו מצא את עצמו לפתע על כיסא הנדנדה שבבקתת הפח החלודה, מעולם לא עלתה בדעתו האפשרות שצמחים יטרפו ציפורים; וביסודו של דבר, גם כל יתר המראות, הקולות והריחות המשווניים שהציפו את חושיו עשרות בשנים, לא הצליחו לשכנע אותו בממשותו של הסובב אותו: לא, קו המשווה אינו אלא חזיון תעתועים, כישוף, קללה, פטה מורגנה של רועה צאן מונגולי המדמדם מחוסר חמצן על פסגת הר משונן וקירה...

הוא ראה, שמע, הריח וזכר, אבל לא ידע דבר. הוא לא רצה אלא לשוב לראשיתו, בחזרה אל אמא מונגוליה הגדולה: לא היה אכפת לו לעשות את כל הדרך בזחילה, אילולא היו גפיו מאובנות לחלוטין, מאובנות אף מכדי לעצור את תנועת המוטטלת של כיסאו ולרדת ממנו. לא, הוא לא הרגיש את רגליו, ואף על פי כן חש היטב את הרגע שבו הן ניתקות מן הקרקע ומנפות באוויר – הוא חש זאת כמי שנורק אל החלל החיצון: סחרחורת גבהים תקפה אותו, הוא בלע את לשונו והשתנק; אך הנה כבר באה ההתרסקות, וחבטת הנחיתה של רגליו העבירה בו גל הדף שעיקם את עמוד השדרה ומחץ את האיברים הפנימיים.

כך, תלוי על בלימה בין שמים לארץ, עקוד על שושנת הרוחות, כפות לכיסאו, ריצה הוגו אלקמן עונש נצחי, בלי מחילה וכלי גאולה, מתנדנד כבהמה שחוטה על אנקול – נדנד נצחי על קו המשווה, נדנד, נדנד, מעלה להמיספרה הצפונית, מטה להמיספרה הדרומית, מעלה להמיספרה הצפונית, מטה להמיספרה הדרומית, מעלה להמיספרה הצפונית, מטה להמיספרה הדרומית, כאילו שני הקטבים ממגנטים אותו בעת ובעונה אחת... נדנד, נדנד, נדנד... סיפור ישן כל כך, ישן כמו העולם עצמו... כפר קטן במונגוליה הרחוקה, הר משונן וקירה, אוויר יבש וקר, נצנוץ שלגים רעננים, שמים זכים, ירח כסוף; כפר קטן, עולם ומלואו, שנחרב בפלישות הברברים, נכזז בידי הטטרים, הועלה באש על ידי הוונדלים, נרמס תחת פרסות סוסי הַיִנְיָצִ'רים... לב טהור, שפיעמו בו סודות הבריאה, ששופד בכידוני הוויזיגותים...

זמן כה רב נותר כך הוגו אלקמן, מתנדנד בכיסאו ובוהה נכחו, עד כי הצמחייה הטרופית החלה לפלוש לתוך בקתתו, לעבות בה את האפלה, לכסות אותו עצמו, להתלפף סביב גפיו, לאטום את עיניו, את אוזניו, את נחיריו. בלי לגלות אף סימן התנגדות, הוא הניח לטחב לפשות באיבריו הפנימיים, לסתום את ריאותיו. העשב שלרגליו נמלא חיים, נחשים שחורים הזדחלו במעלה גופו, נחילי נמלים אדומות טיפסו אל מפשעתו, צמחים טורפים איכלו את זרועותיו,

והניחו לציפורי הלילה הססגוניות לקנן בנחת על ראשו המרוט. העובש מילא את גולגולתו, מחק את תודעתו, איין את המראות שראה, את הקולות ששמע, את הריחות שהריח, את הכפר שזכר. בסופו של דבר נקברה הבקתה כליל תחת סבך הענפים והשרכים, ורק הכיסא, כמכוח האינרציה, עוד התנדנד זמן רב בחשכת הלילה המשווני, הדחוס, העמוק.